

АНАТАЦЫІ

ПАЛІТЫЧНЫЯ ІНСТЫТУТЫ

Вадзім Смок. Рэгіянальная палітычная эліта Беларусі і Польшчы: параўнальны аналіз Гарадзенскай вобласці і Падляскага ваяводства

У артыкуле даследуецца ўплыў гістарычнага развіцця, палітычнага рэжыма і структуры эканомікі Беларусі і Польшчы на дынаміку фармавання кіраўнічай эліты у двух суседніх рэгіёнах: Гарадзенскай вобласці і Падляскім ваяводстве. Праводзіцца параўнанне гэтых трох чыннікаў, за якім ідзе параўнанне складу рэгіянальных прадстаўнічых ворганаў улады паводле шэрагу параметраў. Вынікі параўнання падцвярджаюць уплыў абраных чыннікаў на адрозненні ў структуры элітаў. Разам з тым, паводле пэўных параметраў заўважаецца падабенства двух выпадкаў, што дазваляе казаць пра наяўнасць іншых чыннікаў фармавання рэгіянальных палітычных элітаў.

Ключавыя словы: Гарадзенская вобласць, Падляскае ваяводства, рэгіянальныя эліты, дэмакратыя, аўтарытарызм.

ІНСТЫТУТЫ І СУПОЛЬНАСЦІ: ГІСТАРЫЧНАЕ ВЫМЯРЭННЕ

Алег Дзярновіч. Літоўская мова ў Вялікім Княстве Літоўскім: паміж функцыяй і статусам

Галоўная праблема, якая ставіцца ў артыкуле, – чаму літоўская мова, маючы з пачатку XVI стагоддзя свае першыя пісьмовыя фіксацыі, а ад 1547 года і багатую традыцыю кнігадрукавання (праўда, пераважна ў герцагскай Прусіі), так і не здолела здабыць статус афіцыйнай канцылярскай мовы ў дзяржаве, якая мела назву Вялікае Княства Літоўскае? Аўтар артыкула бачыць магчымы адказ у прызнанні таго, што ў шматэтнічным і шматкультурным грамадстве ВКЛ XV–XVII стагоддзяў існавала моўная сітуацыя “мноства дыгласій”, калі за кожнай мовай былі даволі выразна замацаваныя пэўныя грамадскія функцыі. У адрозненне ад білінгвізму, дыгласія як сацыялінгвістычны феномен прадугледжвае ацэнку сваіх ідыём тым, хто гаворыць, паводле шкалы “урачыстае–будзённае”. У адной і той жа грамадскай сферы адначасова не выкарыстоўваліся дзве моўныя сістэмы (афіцыйная і народная).

Ключавыя словы: сацыялінгвістычная сітуацыя, катэгізацыя, кнігадрукаванне, афіцыйная канцылярская мова, дыгласія.

Андрэй Казакевіч, Андрэй Асадчы. Пачаць пісаць па-беларуску. Рэгіянальны і сацыяльны склад беларускага адраджэння, канец XIX – пачатак XX стагоддзя

Артыкул прапануе вынікі аналізу біяграфій прадстаўнікоў беларускага культурнага руху, якія пачалі публіцыстычную ці літаратурную дзейнасць на беларускай мове ў перыяд паміж 1880 і 1918 гадамі. У прыватнасці, разглядаецца геаграфія нараджэння, узрост далучэння да культурнага руху, сацыяльнае паходжанне, адукацыйны ўзровень, прафесійны склад, працягласць жыцця, прычыны смерці і некаторыя іншыя параметры. Праведзены аналіз дазваляе выявіць істотныя рэгіянальныя і сацыяльныя асаблівасці прадстаўнікоў беларускага руху як групы і больш дэтальва разумець нацыятворчы працэс на мяжы XIX і XX стагоддзяў.

Ключавыя словы: беларуская нацыя, адраджэнне, культурны рух, нацыятварэнне, сацыяльная гісторыя.

Захар Шыбека. Яўрэй і беларускія нацыянальныя праекты ад пачатку XIX стагоддзя да 1905 года (настанойка праблемы)

Аўтар даследуе палітычныя праграмы адраджэння беларускай дзяржаўнасці, якія ўзніклі ў XIX стагоддзі, з мэтай паказаць, якое месца ў гэтых праграмах адводзілася яўрэям, як яўрэйскія дзеячы ставіліся да беларускага нацыянальнага руху, і наколькі рэальным быў эфектыўным быў беларуска-яўрэйскі саюз у змаганні за незалежную Беларусь.

Ключавыя словы: нацыянальнае адраджэнне, нацыянальны рух, Расійская імперыя, яўрэй, беларуска-яўрэйскія стасункі.

ЗНЕШНЯЯ ПАЛІТЫКА

Анджэй Пукута, Мантас Вісоцкас. Стасункі паміж Еўрапейскім Саюзам і Беларуссю ў 2004–2012 гадах: роля Літвы

У артыкуле аналізуецца знешняя палітыка Еўрапейскага Саюза ў дачыненні да Беларусі і роля Літвы ў гэтым працэсе. Робіцца выснова пра тое, што краіны ЕС яшчэ не дасягнулі поўнай згоды наконт рэалізацыі палітыкі Усходняга партнёрства і яе перспектываў. ЕС стала павялічвае фінансаванне беларускай апазіцыі і НДА, але ён не мае канкрэтнай стратэгіі па выдаткоўванні гэтых сродкаў для таго, каб дасягнуць адчувальных вынікаў. Намаганні ЕС развіваць двухбаковае супрацоўніцтва не далі вынікаў і прывялі Беларусь у стан ізаляцыі. Палітыка Літвы ў дачыненні да Беларусі ёсць непаслядоўнай і мяняецца разам са зменаў палітычных сілаў у кіраўніцтве краіны. Нягледзячы на тое, што Літва трымаецца адзінай з ЕС пазіцыі па Беларусі, яна захоўвае некаторую прастору для рэалізацыі ўласных нацыянальных інтарэсаў.

Ключавыя словы: палітыка добрасуседства, Усходняе партнёрства, стасункі Беларусі і ЕС, літоўска-беларускія стасункі.

РЭЦЭНЗІЯ

Петэр Рожыч. Паміж дыктатурай і дэмакратыяй: на 10 гадах

Michael McFaul, Nikolai Petrov, and Andrei Ryabov (eds) (2004). Between Dictatorship and Democracy: Russian Post-Communist Political Reform. Washington Carnegie Endowment for International Peace.

У дадзенай рэцэнзій аўтар пераглядае высновы кнігі 2004 года пад рэдакцыяй Майкла Макфола, Мікалая Пятрова і Андрэя Рабава пасля 10 гадоў трансфармацыі палітычнага рэжыму ў Расіі. Гэты перагляд выглядае асабліва цікавым у кантэксце працы аднаго з рэдактараў паслом ЗША ў Расіі ў 2012–2014 гадах.

Ключавыя словы: аўтарытарызм, дэмакратыя, дэмакратычны транзіт, палітычны рэжым, Расія.